

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донбаська державна машинобудівна академія
Кафедра філософії та СПН

Завдання для самостійної роботи студентів
навчальної дисципліни
«Соціологія»

рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
спеціальність	017 фізична культура і спорт
назва освітньої програми	Фізична культура і спорт
статус	вибіркова
розробник	канд. іст. наук, ст. викл. О.В.Шимко

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів (СРС) займає провідне місце у системі сучасної вищої освіти. З усіх видів навчальної діяльності СРС значною мірою забезпечує формування самостійності як провідної риси особистості студента.

Самостійна робота завершує завдання усіх інших видів навчальної діяльності. Адже знання, що не стали об'єктом власної діяльності, не можуть вважатися дійсним надбанням людини. Тому СРС має навчальне, особисте та суспільне значення.

СРС – це багатоаспектне та поліфункціональне явище з двоєдиністю цілей:

–формування самостійності студента;

–розвиток здібностей, вмінь, знань та навичок студентів.

Завдяки СРС відбувається перехід від переважно виконавчої репродуктивної діяльності студентів до пошукового, творчого начала на всіх етапах навчання у ВНЗ.

Самостійна робота з дисципліни припускає її здійснення в наступних видах: самостійне вивчення теоретичного матеріалу, розв'язання запропонованих завдань.

Правильна організація самостійної роботи необхідна для оволодіння дисципліною, оскільки обсяг аудиторних занять не дозволяє розглянути на лекціях і практичних заняттях усі основні аспекти. Крім того, успішність самостійної роботи багато в чому визначає успішність здачі заліку й наступної практичної діяльності, тому що тільки в рамках виконання самостійної роботи студент одержує навички практичної діяльності.

У самостійній роботі реалізуються *наступні компетенції студента:*

1.Соціально-особистісні:

1.1. Уміння коректно й переконливо представити свою позицію, сприймати критику, досягати компромісу;

1.2. Готовність до постійного саморозвитку, вміння будувати стратегію особистого й професійного навчання й розвитку;

1.3. Адаптивність і комунікабельність;

1.4. Наполегливість у досягненні мети;

1.5. Креативність, здатність до системного мислення.

2.Загальнонаукові:

2.1.Розуміння й використання основних категорій;

2.2.Застосування методів наукового пізнання.

3. Інструментальні:

3.1. Здатність до самоорганізації, організації й планування;

3.2. Навички роботи з комп'ютером, уміння використовувати сучасні інформаційні технології (довідкові системи, Інтернет і ін.) для одержання доступу до джерел інформації, зберігання й обробки даних.

4. Загальнопрофесійні:

4.1. Володіння основними методами і прийомами аналізу роботи громадських організацій;

4.2. Вміння використовувати математичні підходи до розв'язку соціально-економічних задач;

4.3. Виконувати постановку прикладних задач, застосовувати основні методи.

Самостійна робота виконується студентами під керівництвом викладача, який здійснює аудиторну роботу в навчальній групі.

Самостійна робота студентів повинна мати такі **головні ознаки**:

- бути виконаною особисто студентом;
- бути закінченою розробкою, де розкриваються й аналізуються актуальні проблеми з певної теми або її окремих аспектів;
- демонструвати достатню компетентність автора в розкритті питань, що досліджуються;
- мати навчальну, наукову, й/або практичну спрямованість і значимість;
- містити певні елементи новизни;
- самостійна письмова робота оформляється відповідно до вимог кафедри.

При виконанні самостійної роботи необхідно дотримуватись НАСТУПНИХ ПРАВИЛ:

1. Перед виконанням самостійної роботи потрібно повністю ознайомитися зі змістом завдання, підібрати потрібну літературу, визначити усі параметри виконання завдання.

2. Результатом виконання самостійної роботи є виконане завдання та звіт, який виконується з використанням комп'ютерної техніки та надрукований на папері формату А4. Оформлення звіту: шрифт – Times New Roman; розмір шрифту – 14 кегель; інтервал між рядками – півтора; абзац – 12,5 мм, поля: верхнє і нижнє – 20 мм, ліве – 25 мм, праве – 15 мм; нумерація сторінок – по центру нижнього поля. Зразок оформлення титульної сторінки наведено у додатку А.

3. Після перевірки кожного завдання викладачем студент зобов'язаний усунути допущені помилки, інакше він не допускається до виконання наступного завдання.

Усі види самостійної роботи повинні бути здані у встановлений графіком термін. Викладач фіксує факт здачі кожної роботи та виставляє оцінку в журнал.

Поради із планування й організації часу, необхідного для виконання самостійної роботи

Рациональне планування і організація самостійної роботи студентів є найважливішою умовою її ефективності.

Планування самостійної роботи направлено на формування логічно вибудованої, прозорої, зрозумілої, доступної і ефективної системи організації самостійної роботи та її оцінки.

При цьому необхідно пам'ятати, що самостійна робота студентів виконує в навчальному процесі кілька **функцій**:

1. розвиваючу (підвищення культури розумової праці, привчання до творчих видів діяльності, вдосконалення інтелектуальних здібностей студентів);
2. інформаційно-навчальну (навчальна діяльність на аудиторних заняттях, не підкріплена самостійною роботою, стає мало результативною);
3. орієнтуючу і стимулюючу (процесу навчання надається прискорення і мотивація);
4. виховну (формуються і розвиваються професійні якості фахівця);
5. дослідницьку (новий рівень професійно-творчого мислення).

В основі самостійної роботи студентів лежать наступні **принципи**: розвиток творчої діяльності, цільове планування, особистісно-діяльнісний підхід.

Самостійну роботу можна назвати ефективною тільки в тому випадку, якщо вона організована і реалізується в освітньому процесі як цілісна система на всіх етапах навчання.

Можна виділити кілька об'єктивних **закономірностей** організації самостійної роботи студентів:

- творча складова самостійної роботи зростає в міру навчання;
- в процесі організації самостійної роботи виникає потреба в методичному забезпеченні;
- застосування інформаційних технологій стає частиною організації і моніторингу самостійної роботи студентів на всіх її етапах.

У процесі самостійної роботи студент **набуває навиків** самоорганізації, самоконтролю, самоврядування, саморефлексії і стає активним самостійним суб'єктом навчальної діяльності.

Самостійна робота повинна давати важливий вплив на формування особистості майбутнього фахівця. Кожен, хто навчається самостійно планує

режим своєї роботи з урахуванням часу роботи бібліотеки, профільних лабораторій, комп'ютерних класів і т.п. Він виконує самостійну роботу за особистим індивідуальним планом, в залежності від його підготовки, часу та інших умов.

Першим завданням складання розкладу, що вечір, відпочинок, сон, організації відображає час проїзд і т.п. Із позааудиторної самостійної роботи є заняття і їх характер, перерви на обід, самого початку студенту не потрібно прагнути робити відразу найважчу її частину. Доцільно вибрати щось середнє за складністю. Після цього, перейти до більш важкої роботи, легке залишивши наостанок. Розумову працю необхідно не тільки правильно організувати, а й стимулювати. Важливо вміти підтримувати стійку увагу до досліджуваного матеріалу. Вироблення уваги вимагає значних волевих зусиль від студента. Стійка увага з'являється тоді, коли людина ставиться до справи з інтересом.

Слід правильно організувати свої заняття за часом: 50 хвилин – робота, 5-10 хвилин – перерва, після 3 годин роботи перерва – 20-25 хвилин. Інакше наростаюча втома спричинить нестійкість уваги. Організація активного відпочинку передбачає чергування розумової та фізичної діяльності, що відновлює працездатність людини.

Опис послідовності дій студента при виконанні самостійної роботи

Організацію самостійної роботи можна умовно розділити на три етапи:

1. планування навчальної діяльності та її методична підготовка;
2. здійснення цієї діяльності та її супровід;
3. контроль, аналіз результатів (з можливими змінами в плануванні самостійної роботи).

Рекомендації щодо використання матеріалів навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни

Інформативну частину навчання складають навчальні посібники, конспекти лекцій у паперовій та електронній формі, план, зміст та методичні рекомендації до проведення практичних занять, методичні рекомендації до виконання самостійної та індивідуальної науково-дослідної роботи, перелік рекомендованої до вивчення літератури, ресурси мережі Інтернет.

У рекомендаціях до практичних занять з дисципліни міститься план занять, завдання для виконання практичних робіт та перелік питань для самостійного опрацювання матеріалу. Також зазначається короткий теоретичний коментар до кожної теми, що допомагає студентові ознайомитися із сутністю питань, на основі

яких базується виконання завдань практичних робіт. Окрім цього, у даних методичних рекомендаціях можна ознайомитися з питаннями, що виносяться на обговорення та списком літератури, необхідної для цілеспрямованої роботи студента при підготовці до наступного практичного заняття.

Рекомендації щодо роботи з літературою

Інформаційними джерелами вивчення навчальної дисципліни є ресурси мережі Інтернет і друковані підручники, посібники. Основна частина матеріалу в Інтернеті розрахована на професіоналів, тому при вивченні навчальної дисципліни спочатку необхідно користуватися літературою навчального характеру.

При опрацюванні матеріалу потрібно дотримуватись *таких правил*:

1. Зосередитися на тому, що читаєш.
 2. Виділити головну думку автора.
 3. Виділити основні питання тексту від другорядних.
 4. Зрозуміти думку автора чітко і ясно, що допоможе виробити власну думку.
 5. Уявити ясно те, що читаєш.
4. У процесі роботи над темою тлумачення незнайомих слів і спеціальних термінів слід знаходити у фаховій літературі, термінологічних словниках. Незрозумілі місця, фрази, вирази доречно перечитувати декілька разів, щоб зрозуміти їх зміст.

Після прочитання тексту необхідно:

1. Усвідомити зв'язок між теоретичними положеннями і практикою.
 2. Закріпити прочитане у свідомості.
 3. Пов'язати нові знання з попередніми у даній галузі.
 4. Перейти до заключного етапу засвоєння і опрацювання – записам.
- Записи необхідно починати з назви теми та посібника, прізвища автора, року видання та назви видавництва. Якщо це журнал, то рік і номер видання, заголовок статті. Після чого скласти план, тобто короткий перелік основних питань тексту в логічній послідовності теми.

Складання плану, або тез логічно закінченого за змістом уривка тексту, сприяє кращому його розумінню. План може бути простий або розгорнутий, тобто більш поглиблений, особливо при опрацюванні додаткової літератури за даною темою. Записи необхідно вести розбірливо і чітко. Вони можуть бути короткі або розгорнуті залежно від рівня знань студента, багатства його літературної і професійної лексики, навичок самостійної роботи з книгою.

Для зручності користування записами необхідно залишати поля для заміток і вільні рядки для доповнень. Записи не повинні бути одноманітними. В них необхідно виділяти важливі місця, головні слова, які акцентуються різним шрифтом або різним кольором шрифтів, підкреслюванням, замітками на полях, рамками, стовпчиками тощо. Записи можуть бути у вигляді конспекту, простих або розгорнутих тез, цитат, виписок, систематизованих таблиць, графіків, діаграм, схем.

Поради із підготовки до поточного, проміжного та підсумкового контролю

Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль знань студентів. Поточний контроль є органічною частиною навчального процесу і проводиться під час лекцій та практичних занять.

Форми поточного контролю:

- усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку практичного заняття з оцінкою відповідей студентів (5-10 хв.);
- письмове фронтальне опитування студентів на початку чи в кінці практичного заняття (5-10 хв.). Відповіді перевіряються і оцінюються викладачем у позааудиторний час;
- перевірка виконання завдань;
- тестова перевірка знань студентів;
- модульний контроль;
- інші форми.

При кредитно-модульній системі навчання теми самостійної роботи входять модуль, який контролюються після закінчення логічно завершеної частини лекцій та інших видів занять з дисципліни та їх результати враховуються при виставленні підсумкової оцінки.

Варіанти самостійних робіт

Варіант 1.

Завдання 1. Розкрийте тему «Соціологія як наука: її об'єкт, предмет і основні категорії».

Завдання 2. Виконайте тест № 1.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) пояснити походження терміна «соціологія», а також відповісти на питання, коли і як відбулося становлення соціології як самостійної науки;
- 2) виявити об'єкт, предмет дисципліни, яка вивчається, і на цій підставі дати наукове визначення поняття «соціологія»;
- 3) вказати три групи категорій, які використовуються в соціології, і особливо розкрити зміст ключової категорії цієї науки - «соціальне».

Варіант 2.

Завдання 1. Розкрийте тему «Структура, функції та парадигми соціології».

Завдання 2. Виконайте тест № 2.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) пояснити, які рівні представлені в структурі сучасної соціології і в чому їх специфіка;
- 2) визначити основні функції соціології;
- 3) дати визначення поняття «парадигма» та розкрити зміст основних парадигм соціологічного знання (парадигма соціальних фактів, парадигма розуміння, парадигма соціальної поведінки, парадигма соціально-історичного детермінізму, парадигма психологічного детермінізму).

Варіант 3.

Завдання 1. Розкрийте тему «Огюст Конт як основоположник соціології».

Завдання 2. Виконайте тест № 3.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) пояснити, хто такий Огюст Конт і чому його вважають основоположником соціології;
- 2) проінтерпретувати найбільш значущі соціологічні ідеї вченого (погляди на суспільство, закон «трьох стадій», поділ соціології на соціальну статистику і соціальну динаміку, теорія гармонії суспільства);
- 3) зазначити, в чому полягає історична і наукова роль Огюста Конта.

Варіант 4.

Завдання 1. Розкрийте тему «Суспільство як система. Типи суспільств».

Завдання 2. Виконайте тест № 4.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) дати визначення поняття «суспільство»;
- 2) вказати основні ознаки суспільства;
- 3) підкреслити, що суспільство є складною системою;
- 4) представити різні класифікації типів суспільства (дописемних і письмові; прості і складні; традиційні і сучасні; типологія К. Маркса, розрізняє первісне, рабовласницьке, феодальне, капіталістичне і комуністичне суспільства; класифікація Д. Белла, де виділяються доіндустріальне, індустріальне і постіндустріальне суспільства); позначити характерні ознаки постіндустріального суспільства.

Варіант 5.

Завдання 1. Розкрийте тему «Поняття культури. Культурні універсалиї та різноманіття культур».

Завдання 2. Виконайте тест № 5.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) розкрити зміст поняття «культура»;
- 2) виявити, як і взаємозв'язок між нематеріальної і матеріальної культурою;
- 3) з'ясувати, чим зумовлені загальні та специфічні елементи різних культур;
- 4) пояснити, що таке універсалиї культури і охарактеризувати основні з них.

Варіант 6.

Завдання 1. Розкрийте тему «Функції, закономірності розвитку, типи та взаємодія культур. Культурна аномія».

Завдання 2. Виконайте тест № 6.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) дати соціологічне визначення поняття «культура»;
- 2) перерахувати основні функції культури;
- 3) виділити основні закономірності в розвитку культури;
- 4) охарактеризувати різні типи культури;
- 5) пояснити, в чому суть етноцентризму і культурного релятивізму;
- 6) з'ясувати, що криється за терміном «культурна аномія».

Варіант 7.

Завдання 1. Розкрийте тему «Соціальна структура і соціальна стратифікація суспільства».

Завдання 2. Виконайте тест № 7.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) пояснити, що таке соціальна структура і які її основні елементи;
- 2) охарактеризувати основні підструктури соціальної структури суспільства (соціально - класову, професійно - кваліфікаційну, соціально - етнічну, територіально - поселенську, соціально - демографічну);
- 3) з'ясувати, в чому суть вертикального і горизонтального соціального розшарування;
- 4) розкрити зміст поняття «соціальна стратифікація»;
- 5) уточнити, що криється за поняттями «соціальна мобільність» і «маргінальність».

Варіант 8.

Завдання 1. Розкрийте тему «Особистість з точки зору соціології. Типи особистості ».

Завдання 2. Виконайте тест № 8.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) розкрити зміст понять «людина», «індивід», «індивідуальність»;
- 2) уточнити, що таке особистість з точки зору соціології;
- 3) перерахувати найбільш значущі соціальні якості особистості;
- 4) охарактеризувати різні типи особистості (традиціоналісти, ідеалісти, фрустрований тип, реалісти, гедоністичні матеріалісти; модальний і базисний типи).

Варіант 9.

Завдання 1. Розкрийте тему «Соціалізація особистості і девіантна поведінка».

Завдання 2. Виконайте тест № 9.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) з'ясувати, що мається на увазі в соціології під терміном «особистість»;
- 2) дати визначення поняття «соціалізація»;
- 3) вказати різні періоди, стадії і форми протікання процесу соціалізації;
- 4) зазначити безпосередню функцію соціалізації;

5) пояснити, що таке девіантна поведінка.

Варіант 10.

Завдання 1. Розкрийте тему «Соціальні статуси і соціальні ролі».

Завдання 2. Виконайте тест № 10.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) розкрити зміст поняття «соціальний статус»;
- 2) пояснити, що таке статусний набір, особливо виділивши в ньому інтегральний статус;
- 3) вказати, в чому суть запропонованого і досягається статусів;
- 4) з'ясувати, чим особистий статус людини відрізняється від його соціального статусу;
- 5) позначити, в яких випадках виникає статусний конфлікт;
- 6) розкрити зміст поняття «соціальна роль»;
- 7) вказати, що таке рольовий набір і рольовий конфлікт.

Варіант 11.

Завдання 1. Розкрийте тему «Соціальна група як одна з форм соціальних спільнот».

Завдання 2. Виконайте тест № 1.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) дати визначення поняття «соціальна спільність»;
- 2) перерахувати основні форми соціальних спільнот;
- 3) відповісти на питання, що таке соціальна група, і яка її роль в суспільстві;
- представити різні класифікації соціальних груп.

Варіант 12.

Завдання 1. Розкрийте тему «квазігрупа і організація як форми соціальних спільнот».

Завдання 2. Виконайте тест № 2.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) з'ясувати, що таке соціальні спільності, і які форми вони приймають;
- 2) дати визначення поняття «квазігрупа»;
- 3) охарактеризувати основні види квазігруп;
- 4) відповісти на питання, що таке соціальна організація, які її основні характеристики і типи.

Варіант 13.

Завдання 1. Розкрийте тему «Поняття, призначення та типологія соціальних інститутів».

Завдання 2. Виконайте тест № 3.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) дати визначення поняття «соціальний інститут»;
- 2) пояснити, яке основне призначення соціальних інститутів;
- 3) назвати основні (фундаментальні) соціальні інститути;
- 4) розкрити суть різних типів соціальних інститутів.

Варіант 14.

Завдання 1. Розкрийте тему «Процес інституціоналізації».

Завдання 2. Виконайте тест № 4.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) дати визначення понять «соціальний інститут» та «інституціоналізація»;
- 2) вказати, що є передумовою виникнення соціальних інститутів, яку роль вони виконують у суспільстві;
- 3) позначити основні етапи процесу інституціоналізації;
- 4) пояснити, в чому суть процесу деінституціоналізації;
- 5) вказати, чим зумовлені зміни в соціальних інститутах.

Варіант 15.

Завдання 1. Розкрийте тему «Ознаки та функції соціальних інститутів».

Завдання 2. Виконайте тест № 5.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) дати визначення поняття «соціальний інститут»;
- 2) вказати загальні ознаки соціальних інститутів;
- 3) визначити основні функції соціальних інститутів і пояснити, в чому їх суть;
- 4) розкрити сутність явних і латентних функцій соціальних інститутів;
- 5) вказати, за яких умов соціальні інститути ефективно виконують свої функції;
- 6) з'ясувати, що криється за терміном «дисфункція».

Варіант 16.

Завдання 1. Розкрийте тему «Поняття сім'ї та шлюбу. Типи і форми шлюбу».

Завдання 2. Виконайте тест № 6.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) відповісти на питання, що вивчає соціологія сім'ї;
- 2) вказати, яку роль в суспільстві виконує сім'я;
- 3) з'ясувати, чим відрізняється поняття «сім'я» від поняття «шлюб»;
- 4) перерахувати і охарактеризувати різні типи і форми шлюбу.

Варіант 17.

Завдання 1. Розкрийте тему «Типи, форми, функції і тенденції розвитку сім'ї».

Завдання 2. Виконайте тест № 7.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) дати визначення поняття «сім'я»;
- 2) перерахувати і охарактеризувати різні типи і форми сім'ї;
- 3) розкрити зміст основних функцій сучасної сім'ї;
- 4) відобразити основні тенденції розвитку сімейно-шлюбних відносин.

Варіант 18.

Завдання 1. Розкрийте тему «Поняття і класифікації соціальних конфліктів».

Завдання 2. Виконайте тест № 8.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) з'ясувати, коли і як відбувалося становлення теорії конфлікту;
- 2) дати визначення поняття «соціальний конфлікт»;
- 3) виділити і охарактеризувати основні елементи конфліктної ситуації;
- 4) проаналізувати представлені в соціологічній науці класифікації соціальних конфліктів.

Варіант 19.

Завдання 1. Розкрийте тему «Витоки, причини та функції соціальних конфліктів».

Завдання 2. Виконайте тест № 9.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) дати визначення поняття «соціальний конфлікт»;
- 2) позначити витoki соціальних конфліктів;
- 3) вказати, за яких обставин виникає конфлікт;
- 4) перерахувати найбільш поширені причини соціальних конфліктів;
- 5) проаналізувати позитивні функції і негативні наслідки соціальних конфліктів.

Варіант 20.

Завдання 1. Розкрийте тему «Динаміка розвитку конфліктів».

Завдання 2. Виконайте тест № 10.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) дати визначення поняття «соціальний конфлікт»;
- 2) виділити і охарактеризувати основні стадії конфлікту;
- 3) вказати умови, необхідні для успішного розв'язання конфліктів;
- 4) перерахувати і проаналізувати конкретні методи вирішення соціальних конфліктів.

Варіант 21.

Завдання 1. Розкрийте тему «Поняття громадської думки, його функції».

Завдання 2. Виконайте тест № 1.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) позначити, коли і як виникла соціологія громадської думки;
- 2) дати визначення поняття «громадська думка»;
- 3) з'ясувати, хто або що може виступати об'єктом, суб'єктом і виразником громадської думки;
- 4) зазначити, що сформований громадську думку носить інтегративний характер;
- 5) вказати, в яких формах може бути виражено громадську думку;
- 6) перерахувати функції громадської думки.

Варіант 22.

Завдання 1. Розкрийте тему «Формування громадської думки і його вивчення. Маніпулювання громадською думкою».

Завдання 2. Виконайте тест № 2.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) дати визначення поняття «громадська думка»;
- 2) вказати фактори, що визначають появу і функціонування громадської думки;
- 3) позначити етапи формування громадської думки;
- 4) розкрити сутність процесу вивчення громадської думки;
- 5) з'ясувати, які методи використовуються при вивченні громадської думки;
- 6) Пояснити, в чому суть «п'ятимерного плану» Геллапа;
- 7) Вказати, яким чином здійснюється маніпулювання громадською думкою.

Варіант 23.

Завдання 1. Розкрийте тему «Соціологічні дослідження: поняття, типи, етапи і правила проведення».

Завдання 2. Виконайте тест № 3.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) розкрити зміст поняття «соціологічне дослідження»;
- 2) перерахувати і охарактеризувати різні типи соціологічних досліджень (теоретичні та емпіричні; пілотажні, описові та аналітичні; разові і повторні та ін.);
- 3) відповісти на питання, що таке соціологічний моніторинг;
- 4) вказати основні етапи соціологічного дослідження;
- 5) сформулювати вимоги, які пред'являються до соціологічних досліджень;
- 6) з'ясувати, яких правил повинен дотримуватись соціолог при проведенні досліджень.

Варіант 24.

Завдання 1. Розкрийте тему «Програма соціологічного дослідження».

Завдання 2. Виконайте тест № 4.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) дати визначення поняття «соціологічне дослідження»;
- 2) пояснити, що таке програма соціологічного дослідження та вказати, з яких частин вона складається;
- 3) охарактеризувати основні розділи методологічної частини соціологічної програми;
- 4) розкрити зміст основних розділів методичної (процедурної) частини соціологічної програми.

Варіант 25.

Завдання 1. Розкрийте тему «Аналіз документів як метод збору соціологічної інформації».

Завдання 2. Виконайте тест № 5.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) дати визначення поняття «документ»;
- 2) пояснити, що розуміється під аналізом документів в соціології;
- 3) перерахувати і охарактеризувати різні види документів;
- 4) пояснити, в чому суть традиційного і формалізованого (контент-аналіз) методів аналізу документів.

Варіант 26.

Завдання 1. Розкрийте тему «Опитування як метод збору соціологічної інформації».

Завдання 2. Виконайте тест № 6.

Приблизна схема відповіді на завдання 1. Студенту рекомендується:

- 1) дати визначення поняття «соціологічне опитування»;
- 2) перерахувати умови, необхідні для отримання якісних даних методом опитування;
- 3) охарактеризувати різні види соціологічного опитування (усний і письмовий; індивідуальний і груповий; роздатковий, поштовий, пресовий і телефонний; глибинний, сфокусований, стандартизований і соціометричний; масовий і експертний);
- 4) розкрити переваги і недоліки методу соціологічного опитування.

Варіант 27.

Завдання 1. Розкрийте тему «Анкетування як вид соціологічного опитування».

Завдання 2. Виконайте тест № 7.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) дати визначення поняття «анкета»;
- 2) охарактеризувати основні частини анкети;
- 3) позначити правила складання анкети;
- 4) подати типологію питань, що застосовуються в анкетуванні;
- 5) проаналізувати переваги і недоліки анкетування.

Варіант 28.

Завдання 1. Розкрийте тему «Інтерв'ю як вид соціологічного опитування».

Завдання 2. Виконайте тест № 8.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) пояснити, що таке інтерв'ювання;
- 2) вказати, що включає в себе процедура соціологічного інтерв'ювання;
- 3) перерахувати вимоги, що пред'являються до інтерв'юера;
- 4) проаналізувати різні типи інтерв'ю;
- 5) позначити сильні і слабкі сторони інтерв'ювання.

Варіант 29.

Завдання 1. Розкрийте тему «Спостереження як метод збору соціологічної інформації».

Завдання 2. Виконайте тест № 9.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) пояснити, в чому суть методу спостереження в соціології;
- 2) окреслити цілі соціологічного спостереження;
- 3) розписати процедуру соціологічного спостереження;
- 4) проаналізувати різні види спостереження (неконтрольоване і контрольоване; невключённое і включене; неструктурований і структуроване; відкрите і приховане; польове і лабораторне);
- 5) виявити переваги і недоліки методу спостереження;
- 6) вказати, які вимоги пред'являються до особистості спостерігача.

Варіант 30.

Завдання 1. Розкрийте тему «Експеримент як метод збору соціологічної інформації».

Завдання 2. Виконайте тест № 10.

Приблизна схема відповіді на завдання 1.

Студенту рекомендується:

- 1) дати визначення поняття «експеримент»;
 - 2) представити структуру соціологічного експерименту;
 - 3) проаналізувати основні етапи соціологічного експерименту;
 - 4) охарактеризувати різні види експериментів (наукові і практичні; польові та лабораторні; виробничі, економічні, управлінські, педагогічні та ін.);
- розкрити слабкі сторони і переваги методу експерименту.

ВАРІАНТИ ТЕСТІВ

Тест № 1.

1. Хто ввів у науковий обіг поняття «соціологія»?
2. Які найбільш значущі парадигми соціології?
3. Що таке домінуюча культура?
4. Що є основою для соціальної стратифікації?
5. Що таке модальний і базисний типи особистості?
6. Чи є девиантність абсолютною в часі і просторі?
7. До якого виду соціальних груп відноситься сім'я: малих, середніх або великих?
8. Що таке інституціоналізація?
9. Що таке соціальний конфлікт?
10. Які позитивні функції конфліктів?
11. Хто такий респондент?
12. На які види поділяються соціологічні опитування за формою вираження?

Тест № 2.

1. Що є об'єктом соціології?
2. Що таке суспільство?
3. Що таке субкультура?
4. Що таке соціальна стратифікація?
5. Коли, з соціологічної точки зору, людина в основному стає особистістю?
6. Що таке соціальний статус?
7. Які основні види квазігруп?
8. Які загальні ознаки соціальних інститутів?
9. Які елементи виділяють в будь-якій конфліктній ситуації?
10. Що є об'єктом і суб'єктом громадської думки?
11. Які види соціологічних досліджень виділяються відповідно до їх цілями?
12. На які види поділяються соціологічні опитування за технікою виконання?

Тест № 3.

1. Що є предметом соціології?
2. Який характер носять громадські взаємодії і відносини?
3. Що таке контркультура?
4. Що означає термін «страта» в соціології?
5. Що таке соціалізація?

6. Які два види соціальних статусів виділяються в соціології?
7. Чи має натовп внутрішню організацію?
8. Які основні функції соціальних інститутів?
9. Які види конфліктів можна виділити за принципом об'єктивності?
10. Хто або що може бути виразником громадської думки?
11. Які види соціологічних досліджень виділяються в залежності від конкретних завдань?
12. Які два основних види соціологічного опитування?

Тест № 4.

1. Які три групи категорій виділяються в соціології?
2. Які характерні ознаки суспільства?
3. Що таке етноцентризм?
4. Які чотири основних параметри, за якими в сучасному суспільстві визначається становище людини в стратифікаційній системі?
5. Які види соціалізації виділяються в соціології?
6. Чи тотожні між собою соціальний і особистий статуси людини?
7. Які основні види натовпу?
8. Яка основна роль сім'ї в суспільстві?
9. Що таке стан фрустрації?
10. У яких формах може бути виражено громадську думку?
11. Що таке соціологічний моніторинг?
12. Які три основні частини включає в себе соціологічна анкета?

Тест № 5.

1. Яка категорія вважається ключовою в соціології?
2. До яких видів систем ставиться суспільство?
3. Що таке культурний релятивізм?
4. Що таке соціальна мобільність?
5. Які три періоди соціалізації?
6. Що таке соціальна роль?
7. Які різновиди соціальних кіл?
8. Що таке ендогамних і екзогамний шлюб?
9. Що необхідно для виникнення соціального конфлікту?
10. Які функції громадської думки?
11. Які три вимоги пред'являються до соціологічних досліджень?
12. Що таке «паспортичка» анкети?

Тест № 6.

1. Які три рівня виділяються в структурі соціологічного знання?
2. Як в соціології прийнято розглядати сучасне суспільство?
3. Що таке культурна аномія?
4. Які два основних типи соціальної мобільності?
5. Які чотири стадії соціалізації?
6. На які частини розпадається соціальна роль?
7. Що таке соціальна організація?
8. Що таке моногамія і полігамія?
9. Які основні стадії конфлікту?
10. Які фактори, що детермінують появу і функціонування громадської думки?
11. З яких двох частин складається програма соціологічного
12. Які типи питань виділяються в анкеті за цільовим призначенням?

Тест № 7.

1. Які функції соціології?
2. Які два основних види культури?
3. Що таке соціальна структура суспільства?
4. Які два види вертикальної мобільності?
5. Хто або що може виступати агентами соціалізації?
6. Що таке соціальна спільність?
7. Які найбільш важливі характеристики організації?
8. Які відносини зачіпає шлюб, а які - сім'я?
9. На якій стадії конфлікту формується конфліктна ситуація?
10. Які етапи формування громадської думки?
11. Що таке генеральна і вибіркова сукупність?
12. Що таке відкриті і закриті питання в анкеті?

Тест № 8.

1. Кого вважають основоположником соціології як науки?
2. Що таке «культурні універсалії»?
3. Які основні елементи соціальної структури суспільства?
4. Що таке маргінальність?
5. Які дві основні форми має соціалізація?
6. Які три основні форми соціальних спільнот?
7. Що таке соціальний інститут?
8. Що таке нуклеарна сім'я?
9. На якій стадії конфлікту виникає інцидент?

10. Які основні (або якісні) характеристики громадської думки?
11. Які основні методи збору соціологічної інформації?
12. Які види інтерв'ю виділяються по стратегії і техніці проведення?

Тест № 9.

1. Які стадії, згідно Конту, людство проходить у своєму інтелектуальному розвитку?
2. Які основні елементи культури (з точки зору соціології)?
3. Які підструктури включає в себе соціальна структура суспільства?
4. Що таке особистість з точки зору соціології?
5. Яка безпосередня функція соціалізації?
6. Які види соціальних груп виділяються в соціології?
7. Яке основне призначення соціальних інститутів?
8. Які види родини виділяються за критерієм лідерства в сім'ї?
9. Які умови успішного розв'язання конфліктів?
10. З якою метою був розроблений «п'ятимерний план» Геллапа?
11. Які види документів виділяються за способом фіксації інформації?
12. Що таке включене і невключене спостереження?

Тест № 10.

1. На які дві частини О. Конт ділив соціологію?
2. Які функції в суспільстві виконує культура?
3. Які зрізи має соціальна структура суспільства?
4. Які найбільш значущі соціальні якості особистості?
5. Що таке девіантна поведінка?
6. Що таке референтна група?
7. Які фундаментальні (основні) соціальні інститути суспільства?
8. Які основні функції сім'ї?
9. Які конкретні методи вирішення соціального конфлікту?
10. Які основні прийоми маніпулювання громадською думкою?
11. Які два основні методи аналізу документів?
12. Що таке польове і лабораторне спостереження?